

Delovni sklop 3

Skupna strategija in oblikovanje politike

Skupni strateški dokument

November 2007/SLO

www.matriosca.net

Vsebina

	Predgovor	2
1	Projekt MATRIOSCA AAP: cilji in najpomembnejši rezultati	3
2	Zasnova in pristop projekta MATRIOSCA AAP	4
2.1	<i>Institucionalni okvir</i>	5
2.2	<i>Politična raven</i>	5
3	Stanje razvoja na območju JAP in strateške prioritete	5
4	Strateški projekti v pripravi	7
5	Možnosti financiranja prihodnjega sodelovanja	11
6	Predlogi za institucionalizacijo	14
6.1	<i>Nekdanje in sedanje stanje</i>	14
6.2	<i>Pomembne točke v zvezi z institucionalizacijo</i>	14
6.3	<i>Institucionalni okvir v strateški perspektivi</i>	15
7	Potreba po strateškem razvoju	17
7.1	<i>Krepitev teritorialnega partnerstva</i>	17
7.2	<i>Udejanjanje teritorialnega partnerstva v različnih dogovorih</i>	17
7.3	<i>Pragmatičen pristop, močno zasidran v preteklih izkušnjah</i>	17
7.4	<i>Institucionalni okvir kot rezultat konkretnih alternativ</i>	17
7.5	<i>Jasna politična opredelitev</i>	19

Predgovor

V skladu z načeli in cilji projekta MATRIOSCA AAP je cilj Skupnega strateškega dokumenta, prikazati najpomembnejše dosežke projekta, ki se trenutno nahaja v končni fazi, ter poudariti predvsem najpomembnejše izzive prihodnjega okrepljenega sodelovanja; poleg tega naj bi postavil tudi okvir za razvoj sodelovanja na ključnih področjih z opredelitvijo ciljev in prioritet ter opisom ključnih aktivnosti in strateških projektov, ki jih bo potrebno pripraviti in vložiti za subvencioniranje v prihodnosti.

Da pa bi lahko postavili takšen okvir, smo dokument razčlenili v 7 poglavij s 3 glavnimi deli. Prvi del vsebuje povzetek dosedanjega dela in kratek prikaz zasnov, ki so bile pripravljene v različnih delovnih sklopih, pri čemer se posebna pozornost posveča strateškim perspektivam prihodnjega okrepljenega sodelovanja v prostoru Jadran-Alpe-Panonija (JAP) (poglavje 1 do 3); nato sledi pregled perspektiv konkretnega sodelovanja, vključno z neposrednimi možnostmi in strateškimi projekti, ki so trenutno v pripravi (poglavji 4 in 5); tretji del pa povzema razmišljanja o ključnih temah, ki jih je potrebno upoštevati na politični, upravni in strokovni ravni, da bi spodbudili skupno okrepljeno in s strategijo skladno in usmerjeno sodelovanje na območju JAP (poglavji 6 in 7).

Omeniti pa je potrebno tudi, da bo predmet druge politične konference 14. novembra 2007 v Gradcu (Graz) podpis skupne politične Izjave. Izjava temelji na dogovorih prve politične konference v Trstu v januarju 2007 in opredeljuje najpomembnejše korake na poti k institucionalizaciji prihodnjega sodelovanja v prostoru JAP.

Skupen strateški dokument je pripravila projektna skupina MATRIOSCA AAP dežele Furlanije Julijske krajine v vlogi koordinatorja delovnega sklopa 3. Pri tem so kot strokovnjaki sodelovali Alberto Bramanti, Ivan Curzolo in Paolo Rosso, delo pa je usklajevala Elisabetta Reja, uradnica dežele Furlanija Julijska krajina, ki ji je bil poverjen projekt MATRIOSCA AAP. Delovna skupina vodilnega partnerja Štajerske, predvsem vodja projekta Richard Hummelbrunner, in slovenski projektni partner, ki je bil odgovoren za delovni sklop 2, predvsem Tatjana Rener, pa so pri tem dodatno pomagali in pripravili prispevke k osnutku.

Predsedstvo projekta MATRIOSCA AAP je na svoji seji 15. oktobra 2007 predstavilo osnutek dokumenta in o njem razpravljalo. Komentarji partnerjev, ki so jih predložili na tej seji in po njej, so bili vključeni v končno verzijo besedila.

1. Projekt MATRIOSCA AAP: Cilji in najpomembnejši rezultati

Akronim projekta transnacionalnega sodelovanja, ki se financira iz programa Pobude skupnosti INTEREG IIIB CADSES pomeni „**MA**nagement **T**ools and **R**elations for **I**nterregional **O**rganisation to **S**trenghening **C**o-operation in **A**dria-**A**lpe-**P**annonia“. Celoten proračun za projekt znaša 854.000 €, pričetek projekta je bil v juniju 2005 in bo trajal do decembra 2007. V projekt je vključenih štirinajst partnerskih regij iz Avstrije, Hrvaške, Italije, Madžarske in Slovenije, pri čemer je vodilni partner Deželna vlada Štajerske (Strokovni oddelek za Evropo in mednarodne odnose). Dve regiji (županija Varaždin iz Hrvaške in Avtonomna pokrajina Vojvodina iz Srbije) sta se projektu priključili kasneje kot pridružena partnerja.

Cilj projekta je spodbujati integralen in usklajen razvoj na območju sodelovanja »Jadran-Alpe-Panonija«. To območje tvori povezano ozemlje na sečišču sedanjih in prihodnjih držav članic Evropske unije s trenutno okoli 17 milijonov prebivalcev. Gledano iz evropske perspektive območje ni poznano kot gospodarsko dinamično območje, zato naj bi partnerske regije združile svoje vire in prednosti, da bi dosegle dovolj kritične mase in izboljšale svoj položaj. Območje je poleg tega zaznamovano z bližino in intenzivnimi funkcionalnimi povezavami, sočasno pa je zaradi močnih upravnih, zgodovinsko pogojenih meja in številnih vključenih institucionalnih ravni razdeljeno na majhne enote. Zaradi zelo heterogenega stanja je oblikovanje učinkovitega sodelovanja v javnem sektorju precej težavno. Projekt naj bi dal analitično osnovo, strateško orientacijo in organizacijske strukture, ki bi okrepile transnacionalno sodelovanje.

Glavni cilji in pričakovani rezultati projekta MATRIOSCA AAP so:

- Vzpostavitev transnacionalnega sodelovanja na za dosego medsebojnih koristi in večje konkurenčnosti območja. To naj bi dosegli z boljšim razumevanjem sedanjega položaja in najpomembnejših razvojnih perspektiv sodelovalnega območja ter s skupnimi in politično usklajenimi strategijami za prihodnji razvoj na ključnih področjih..
- Tesno sodelovanje za ustvarjanje nove dodane vrednosti na evropski ravni ter za soočanje z izzivi in možnostmi širitve. To naj bi zagotovili predvsem s primerno institucionalno strukturo, ki mora biti prilagojena potrebam ali omejitvam partnerjev, ob tem pa primerna, da izkoristi nove možnosti evropske zakonodaje. To pa zahteva natančno opredelitev odnosov z Delovno skupnostjo Alpe-Jadran (DS AJ) in evroregijami, ki so vzpostavljene oziroma se vzpostavljajo za dvostransko ali tristransko sodelovanje.
- Integralen in usklajen razvoj na temelju stalnih povezav med odgovornimi za oblikovanje politik. Po eni strani to zahteva vzpostavitev ali okrepitev omrežij na upravni ravni in med strokovnjaki na ključnih področjih prihodnjega razvoja. Po drugi strani bi morali skupno pripraviti celo vrsto strateških projektov sodelovanja, pri katerih je potrebno vključiti ustrezne partnerje na celotnem območju sodelovanja. Te projekte je potrebno nato predložiti v novem programskem obdobju za sofinanciranje s strani Evropske unije.

V začetku se je projekt osredotočil na vzpostavitev skupne podatkovne baze z združevanjem in analiziranjem obstoječih podatkov ali rezultatov iz drugih pomembnih projektov sodelovanja:

- Zbrana je bila določena količina osnovnih podatkov in izdelani tematski sklopi, v katerih so bili združeni in prikazani primerljivi podatki iz različnih partnerskih regij in izdelana natančna slika o sedanjem stanju socialno-ekonomskega razvoja.

- Izdelano je bilo poročilo z naslovom »Gospodarska struktura, rast in konvergenca na območju projekta MATRIOSCA AAP« (Economic Structure, Growth and Convergence in the Matriosca Region«, in analizirane socialno-ekonomske značilnosti sodelovalnega območja in nakazane zmožnosti za sodelovanje v izbranih sektorjih.
- Ugotovljenih, je bilo okoli 20 projektov programov INTERREG IIIB / C pomembnih za teme znotraj projekta MATRIOSCA AAP. Na podlagi vzpostavljenih kontaktov z nosilci teh projektov, so bile pridobljene informacije o rezultatih.

Na izbranih področjih so bile vzpostavljene tematske delovne skupine iz uradnikov in strokovnjakov iz različnih partnerskih regij. Skupno so pripravili tri tematske temeljne dokumente, ki so koristili tudi kot referenčni dokumenti pri pripravi razvojnih strategij in pri pripravi skupnih strateških projektov:

- Prometna infrastruktura in razvoj lokacij: ukrepi za prometno infrastrukturo do leta 2020, kakovost razvoja lokacij, intermodalnost in vloga struktur oblasti, dostopnost in trajnost prometne infrastrukture.
- Prostorsko načrtovanje in razvoj prostora: policentrični prostorski sistemi, razvoj mestnih območij, razvoj podeželja in partnerstva med podeželjem in mestom, dostopnost in prometna učinkovitost.
- Socialno-ekonomsko sodelovanje in razvoj: pregled infrastrukture za razvoj in raziskave, območja s posebnimi industrijami, grozdi, sodelovanje med podjetji, omrežja in prenos tehnologije.

Vsi ti rezultati so na voljo in jih lahko pridobite s spletne strani projekta MATRIOSCA AAP: www.matriosca.net.

Prvi korak v razvoju strategije je bila sistematična analiza razvojnih strategij različnih partnerskih regij in SWOT analiza za razvojna območja, v kateri so bile določene tudi konvergenčne in divergenčne točke. Na temelju tega je bil izdelan osnutek »Bele knjige«, ki je orisala politične izzive območja sodelovanja in predlagala prioritete za skupno strateško delovanje. O Beli knjigi so na konferenci v Trstu 24. januarja 2007 razpravljali politični predstavniki in jo sprejeli ter podelili mandat strokovni skupini, da pripravi strateške projekte sodelovanja in izdela predlog za institucionalizacijo.

V zvezi s tem je potrebno poudariti, da so bili najprej analizirani zakonski pogoji in institucionalni okvir v vsaki partnerski regiji, da bi odkrili različne možnosti in manevrski prostor za prihodnjo institucionalizacijo. Dodatno k temu je bil pripravljen pregled obstoječe ali načrtovane infrastrukture, ki podpira teritorialno sodelovanje, in analizirane možnosti novega pravnega instrumenta »Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS)«. Poleg tega je bila preverjena možnost ustanovitve EZTS-ja in izdelan osnutek statuta.

2. Zasnova in pristop projekta MATRIOSCA AAP

Cilji, navedeni v zgornjem poglavju, so bili z operativnega stališča nadalje obravnavani v okviru treh med seboj povezanih procesov, ki so se vzporedno razvijali v smeri:

1. Vzpostavitve skupnega institucionalnega okvira z vključevanjem instrumentov za zagotovitev trajnostne strateške zasnove, ki jih ponuja zakonodaja Evropske unije;
2. Preverjanja in morebitne obnove načinov za udejanjanje neposrednega političnega angažmaja, s katerimi bi prispevali k določitvi in aktivni podpori skupne strategije; in
3. Pričetek del na konkretnih temah, ki so bile določene za ključne dejavnike za dvig konkurenčne sposobnosti območja JAP in za posamezne sodelujoče regije.

Ob upoštevanju teh treh ravni je bila razvita multifunkcionalna platforma, ki je določila glavne vidike in glavne teme, ki so potrebne za opredelitev učinkovite strategije za prihodnje okrepljeno sodelovanje. V nadaljevanju so na kratko orisani najpomembnejši dosežki opravljenega dela v kontekstu postavitve strateške perspektive.. V naslednjih poglavjih so teme še enkrat podrobneje obravnavane.

2.1 *Institucionalni okvir*

Tema je posebej občutljiva, saj je bilo ugotovljeno, da je potreba po boljšem organizacijskem sodelovanju vseh partnerjev pomembna zaradi zagotavljanja kontinuitete in trajnosti v prihodnjih projektih.

Pri podrobnejši analizi se je pokazalo, da je postopek, s katerim naj bi opredelili možnosti in načine vzpostavitve primernih institucionalnih struktur za prihodnje sodelovanje, zelo kompleksen.

Sestavljen je iz primerjalne analize pravnih okvirov posameznih držav in porazdelitve pristojnosti med državnimi ravnmi ter regionalnimi ali lokalnimi telesi v vsaki državi partnerici, iz preverjanja realnih opcij za uvajanje novih skupnih struktur za sodelovanje ter iz analize izvedljivosti in trajnosti Evropskega združenja za teritorialno sodelovanje za krepitev sodelovanja v območju JAP.

Zaradi raznolikosti naloge obravnavana tema ni osredotočena le na analizo primarnih pravnih opcij, temveč je sočasno analizirala več ravni in več vidikov: politične vplive, razvoj prihodnjih projektov, vloga uprave, krepitev zmožnosti omrežij. Izziv je bil v tem, da ostanejo različni vidiki (ali »logike delovanja«) odprti za opredeljevanje potencialnih skupnih institucij.

2.2 *Politična raven*

Postopek na tej ravni se je pričel s prvo politično konferenco 24. januarja 2007 v Trstu, na kateri so predloge iz Bele knjige soglasno sprejeli. Zaključki in končna obveza za sodelovanje v prihodnosti bosta predmet druge politične konference 14. novembra 2007 v Gradcu (Graz).

3. Stanje razvoja na območja JAP in strateške prioritete

Bela knjiga projekta MATRIOSCA AAP – dokumenta za razpravo, v katerem so označeni ključni izzivi za prihodnjo strategijo sodelovanja – je bila izdelana na osnovi analize prednosti, slabosti, priložnosti in tveganja območja.

Da bi preprečili preobširno in preveč splošno analizo, so partnerji v projektu MATRIOSCA AAP že v pripravah opredelili velike glavne teme kot spodnjo mejo v skupno strategijo usmerjenega sodelovanja v tako velikem merilu. Izbranih je bilo omejeno število prednostnih tem za sodelovanje na območju MATRIOSCA AAP. V nadaljevanju navedene, tako imenovane »makro teme« so politiki sprejeli na prvi politični konferenci.

IZBRANE MAKRO TEME

A) Teritorialni razvoj in policentrični sistem

- Vzpostavitev policentričnega multifunkcionalnega omrežja za simulacijo konkurenčno sposobne makroregije, povezava mestnih in podeželskih območij, priključenost regionalnega omrežja na ostalo Evropo s ciljem krepitve prepoznavnosti regije JAP.
- Razvoj enotnega razumevanja logike, vsebine in prvin skladnega prostorskega razvoja, načrtovanje policentričnih prostorskih struktur, spodbujanje inovativnih instrumentov.
- Varstvo kulturne in naravne dediščine v regionalnem razvoju, vključevanje te dediščine v strategije prostorskega načrtovanja.
- Krepitev povezanosti planskih instrumentov, postopkov in pristopov (vključno z uvedbo strateške presoje vplivov na okolje), izboljšanje združljivosti obstoječih podatkovnih baz o načrtovanju in informacijskih instrumentov.

B) Materialna in nematerialna infrastruktura s pomembnimi makroprostorskimi vplivi

- Izboljšanje prometnih povezav (predvsem v javnem prometu) znotraj regije JAP, vzpostavitev vstopnih portalov k mednarodnim trgov (letališča, logistični pretovorni centri).
- Zapolnitev vrzeli v infrastrukturi s skupnim načrtovanjem in lobiranjem, npr. na področju prometa in oskrbe z energijo.
- Izboljšanje priključitve na transevropske koridorje in vzpostavitev koridorjev v regijah JAP.
- Krepitev socialne infrastrukture z makroprostorskim povezovanjem v omrežja (zdravstvo in socialne storitve – mladi in stari, ljudje s posebnimi potrebami).

C) Odličnost mreženja znanja

- Izboljšanje skupnega upravljanja naravnih virov (vključno z obnovljivimi viri energije), krepitev in spodbujanje omrežij odličnosti znanja.
- Izboljšanje in usklajevanje širjenja informacij in upravljanja z njimi (opredelitev skupnih standardov, olajšati komunikacijo znotraj regije JAP)
- Vzpostavitev stalnega omrežja centrov odličnosti v naravoslovnih znanostih in tehnologiji.
- Vzdrževanje in spodbujanje izmenjave na različnih ravneh (univerzitetni učitelji, raziskovalci, študentje) zaradi boljše izmenjave izkušenj in znanja
- Izboljšanje skupnega vladanja in upravljanja na regionalni in lokalni ravni (vključno s programi izmenjave uradnikov in medsebojno informacijo o dobrih praksah).

D) Grozdenje inovativnih malih podjetij

- Krepitev in spodbujanje sodelovanja grozdov in omrežij ter tehnoloških platform za vzpostavitev kritične mase, mednarodne prepoznavnosti in oskrbovalnih verig.
- Vzpostavitev mehanizmov za širitev in sodelovanje v ključnih tehnologijah (doseg kritične mase je za mala podjetja življenjsko pomembna).
- Spodbujanje grozdov »druge ravni«, t.j. povezovanje obstoječih institucij za spodbujanje MSP-jev na ravni JAP.
- Smatra se, da so zahteve in postopki za pripravo medsebojnega priznavanja poklicnega izobraževanja in dodatnega usposabljanja prvi pogoj za skupen trg dela. Pričakuje se, da bo to še povečalo prožnost v izmenjavi prakse in izkušenj med inovativnimi MSP-ji.

Na prvi politični konferenci so se tudi dogovorili, da bodo pripravili skupne začetne aktivnosti znotraj teh »makro tem«, ki naj bi ustrezale kriterijem dolgoročne perspektive in dolgoročnim koristim, primernosti za velik geografski okvir, vidnim koristim za območje JAP in jasni večji dodani vrednosti zaradi povezovanja. Podeljen je bil mandat za nadaljnje aktivnosti v sklopu projekta MATRIOSCA AAP kot sledi:

SKLEPI PRVE POLITIČNE KONFERENCE

Na voljo so različne opcije in scenariji za sodelovanje. Najbolj sprejemljiva pot je postopek na osnovi konsenza, ki dopušča nove možnosti in perspektive, ki se lahko pojavijo med postopkom.

Izhajajoč iz načel in strateškega okvira projekta MATRIOSCA AAP ter v smislu skupnih projektnih ciljev so se politični predstavniki dogovorili okrog naslednjih političnih zavez na temelju rezultatov Bele knjige in analize zakonskih pogojev za teritorialno sodelovanje.

Skupen strateški okvir se osredotoča na **štiri »makro teme«** (nadaljnje podrobnosti: glejte prilogo):

- **Teritorialni razvoj in policentrični sistemi;**
- **Materialne in nematerialne infrastrukture z očitnim močnim vplivom;**
- **Odličnost mreženja znanja;**
- **Grozdenje inovativnih malih podjetij.**

Sedanje strokovno sodelovanje na različnih področjih se v projektu MATRIOSCA AAP osredotoča na te konkretne ključne teme za regionalni in prostorski razvoj. Nadaljnje pomembne teme bodo sledile iz poznejšega sodelovanja.

Da bi ta sklep udejanjili, se projektu MATRIOSCA AAP narača:

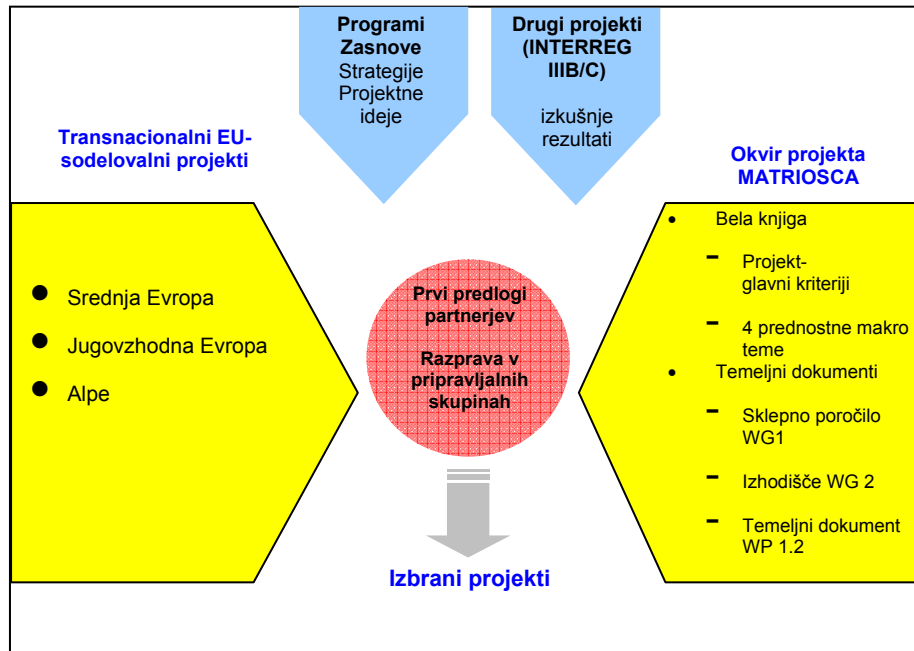
- Pripraviti predloge za institucionalni okvir, da bi preverili učinkovitost in trajnost teritorialnega sodelovanja na politični in strokovni ravni na osnovi bilateralnih in multilateralnih struktur ter sočasno preveriti možnosti za uporabo EZTS-ja na temelju evropske zakonodaje;
- Pripraviti predloge projektov, ki se jih bo vložilo v prihodnjem subvencijskem programu »Evropsko teritorialno sodelovanje« in predvsem v prihodnjih transnacionalnih programih (Alpski prostor, Srednje in Jugovzhodno evropski prostor).

4. Strateški projekti v pripravi

V skladu s štirimi makro temami so bile opredeljene strateške aktivnosti, v smislu preverjanja konkretnih aktivnosti, s katerimi bi preizkusili strateško usmerjenost sodelovanja na območju JAP. Tako bi želeno sodelovanje izboljšali in utrdili na temelju konkretnih primerov.

Prvi izziv pri izbiri projektov je bil v premiku od »posameznega primera« in izbire projektov od primera do primera, kot je to prevladovalo v preteklosti, k bolj strukturiranemu postopku: potencialno partnerstvo opredeljujejo že obstoječe povezave, skupne prioritete so določene v Beli knjigi in pripravljajo se nadaljnji temeljni dokumenti v projektu MATRIOSCA.

Okvir postopka izbire projektov je prikazan na naslednji sliki: sestavljen je iz vzporednih analiz prejšnjih projektov sodelovanja in izkušenj, ustreznih tekočih regionalnih in nacionalnih razvojnih strategij in iz konteksta evropskih politik, t.j. subvencijskih možnosti za transnacionalno sodelovanje.

V postopku iskanja projektov se kombinirata dva pristopa:

1. Od zgoraj navzdol: določitev 4-ih makro tem v Beli knjigi. To je bil prvi korak kot rezultat strukturirane analize prejšnjih izkušenj in projektov ter regionalnih in nacionalnih razvojnih strategij.
2. Od spodaj navzgor drugem koraku so partnerji predlagali prve projektne ideje. Partnerji so spodbudili tudi »partnerski postopek« na vsakem teritoriju, kjer bodo z akterji, ki so neposredno soudeleženi v makro temah, navezali stike. O idejah so nato razpravljali, jih spremenili in izboljšali, nato pa so vzpostavili za vsak projekt primerno partnerstvo.

Rezultati teh vaj so predlogi za šest projektov sodelovanja, katerih najpomembnejše značilnosti so povzete v naslednji tabeli po abecednem vrstnem redu:

1.- BIO ALPE ADRIA PANNONIA – BIO GROZD

Cilj

Široka paleta biološko pridelanih in predelanih proizvodov iz makroregije JAP bi morala biti lahko dostopna tako potrošnikom, kot tudi gostom. Izboljšati bi bilo potrebno splošno osveščanje o bioproizvodih zunaj makroregije. S tem projektom bi morali najti rešitve za učinkovito bioproizvodnjo v najširšem smislu, da bi izboljšali kakovost življenja in gospodarstva na podeželju. Regija JAP bi morala prevzeti vodilno vlogo na področju bioproizvodnje.

Utemeljitev

Obstoječe znanje in izkušnje v proizvodnji, predelavi in trženju živil in okolju prijaznih storitev ter mehki turizem bi morali deliti z vsemi partnerji. Analizirati bi bilo potrebno oskrbo in povpraševanje po bioproizvodih v regiji, dobljene informacije pa posredovati naprej. Med bioproizvajalci in trgovino z bioproizvodi je potrebno vzpostaviti sodelovanje. Oglaševati je potrebno primere najboljše prakse za regionalno trženje. Uvesti in oglaševati bi bilo potrebno certifikate o izvoru in označevanje za bioproizvode in storitve, gensko nespremenjene surovine in biološko kakovostne proizvode. Prav tako bi bilo potrebno uvesti informacijske točke za potrošnike. Skupno oglaševanje za trajnostni turizem v makroregiji (recipročno oglaševanje).

2.- CNCB – GROZDI IN OMREŽJA SODELOVANJA ZA POSLOVNI USPEH V PROSTORU JAP

Cilj

Boljše sodelovanje med neposrednimi poslovnimi partnerji (Business-to-Business) v prostoru JAP; uvedba, oglaševanje, povezovanje inovativnih grozdov in MSP-jev in s tem izboljšava znanja, potrebna za večjo konkurenčnost na mednarodnih trgih.

Utemeljitev

Cilj projekta CNCB je v tem, da se znotraj prostora JAP izenači pomanjkanje naravnih prednosti aglomeracij z vzpostavitvijo grozdov in sodelovalnih omrežij. Srednje velika podjetja (MSP) so pogosto premajhna, da bi se obrnila k izvozu. Vzpostaviti bi bilo potrebno izvozne konzorcije za skupno močnejšo prisotnost na tretjih trgih, da bi podprli MSP-ja.

Prednosti konzorcija bi bili dodatni posli in večji dobički za MSP-ja, manjša potreba po investicijah iz lastnih sredstev, maksimalno znižanje tveganja pri odpiranju novih trgov in možnost prevzemanja večjih naročil.

Organizirali bi se dodatno tudi nacionalni in mednarodni treningi za MSP-je in upravljavce grozdov, da bi dvignili povprečno raven znanja o upravljanju grozdov in internacionalizaciji dejavnosti.

3.- INOVACIJSKI GROZD

Cilj

Preizkušanje inovativnih metod sodelovanja med znanostjo in MSP-ji na transnacionalni ravni, da bi ustvarili sinergije znotraj prostora JAP in na politično-strateški ravni sinhronizirali prakse, programe in prioritete.

Utemeljitev

Raziskave in razvoj, inovacije in prenos tehnologije zahtevajo sodelovanje med raziskovalci, mediatorji tehnologije in malimi in srednjimi podjetji. Dejstvo je, da so takšne verige sodelovanja pogosto neučinkovite ali jih sploh ni. Preizkusile se bodo konkretne akcije za sodelovanje med podjetji in raziskovalci na področju raziskav in razvoja ter inovacij, nato pa se bodo sistematično analizirali rezultati takšnih akcij, da bi pridobljene izkušnje in spoznanja lahko neposredno posredovali nosilcem odločitev, ki naj bi jih vgradili v sistem.

4.- NAT-REG – METODE PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA IN RAZVOJA ZA TRAJNOSTEN, OKOLJU PRIJAZEN REGIONALNI RAZVOJ

Cilji

Glavni cilj projekta je razvoj metod načrtovanja prostora in razvoja, s katerimi naj bi zagotovili boljšo rabo regionalnih prostorskih potencialov na temelju območij z visoko naravno vrednostjo. Harmonizacija okolju prijaznih metod načrtovanja prostora in razvoja omogoča simulacijo sinergij med območji z visoko naravno vrednostjo in socialnim razvojem, kar bo omogočilo dolgoročen trajnostni razvoj.

Utemeljitev

Sedanje stanje narave in okolja zahteva našo pozornost, saj se biotska pestrost vrst zmanjšuje, izgublja se življenjski prostori, alarmantno se spreminja naravno okolje. Da obstoječe metode načrtovanja prostora in razvoja niso prilagojene temeljnemu načelom trajnostnega dolgoročnega razvoja, vključno z integralnimi in uravnovešenimi cilji z gospodarskimi, socialnimi in okoljsko-razvojnimi razsežnostmi, bi nas moralo vznemiriti. Z učinkovitim načrtovanjem prostora in razvoja bi bilo potrebno ustvariti sinergije med varstvom območij z visoko naravno vrednostjo in gospodarskim in socialnim razvojem.

5.- SUSEN – TRAJNOSTNI RAZVOJ VIROV ENERGIJE ZA REGIJE

Cilj

Prispevati je potrebno k izpolnjevanju ciljev varstva podnebja in k podpori prizadevanjem za samooskrbo z energijo na transnacionalni, regionalni in lokalni ravni. Sodelovanje med regijami v zvezi z načrtovanjem, razvojem strategij in ukrepi na področju trajnostne energije je potrebno poglobiti: izboljšanje energetske učinkovitosti, proizvodnja obnovljivih virov energije, sredstva za akumuliranje energije.

Utemeljitev

Danes se energetska poraba v Evropi do polovice pokriva iz uvoženih fosilnih goriv. Fosilna goriva se uporabljajo kot nosilci energije in so sočasno glavni razlog za emisije CO₂ v atmosfero. Za jugovzhodno Evropo je značilna majhna uporaba obnovljivih virov energije in nizka energetska učinkovitost kljub obstoju virov za obnovljive energije in možnosti za uporabo okolju prijaznih tehnologij. Projekt se osredotoča na prenos znanja iz regij z največ izkušnjami v regije, ki imajo še neizkoriščene vire in potenciale za izboljšanje energetske učinkovitosti. Poleg tega bi hoteli s tem projektom spodbuditi prodor tehnologij, ki uporabljajo obnovljive vire energije ali učinkoviteje uporabljajo energijo, na trge na tem območju.

6.- URBANNET - JAP OMREŽJE MEST

Cilj

Vzpostaviti multifunkcionalno policentrično omrežje za spodbujanje konkurenčno sposobne mestne regije z mednarodno identiteto ter urediti omrežje iz majhnih in srednje velikih mest v makroregiji JAP in s tem spodbuditi in izboljšati sodelovanje med mesti na tem območju.

Utemeljitev

Na območju JAP obstajajo v glavnem majhna in srednja mesta. Da bi območje JAP postalo velemestna regija, ki bi lahko konkurirala drugim regijam v Evropi, potrebuje policentrično strukturo, ki je usmerjena v sodelovanje in učinkovito upravljanje mest. Tako se lahko doseže integralen in trajnosten razvoj. Integralna strategija razvoja mest in pristopov bi morala biti osnova za učinkovito inovativno upravljanje mest, katerih cilj bi moral biti izboljšanje življenjskih pogojev, kot tudi socialne in gospodarske zmogljivosti.

Naslednja tabela je prikazuje logične povezave med izbranimi strateškimi projekti in makro temami projekta MATRIOSCA AAP:

PROJEKTI	MAKROTEME			
	Teritorialni razvoj in policentričen sistem	Materialne in nematerialne infrastrukture z očitnim močnim vplivom	Odličnost mreženja znanja	Grozdjenje inovativnih MSP-ij
BIO-GROZD				
CNCB				
INNO-GROZD				
NAT-REG				
SUSEN				
URBANNET				

OPOMBA: Stopnja koherentnosti projektov v odnosu do makro tem in omenjenih vplivov:

- Neposredna povezava s projektno makro temo (neposreden vpliv)
- Projekt prinaša neposredno korist (posreden vpliv)
- Projekt prinaša posredno korist (kolateralen vpliv)

V postopku zbrane izkušnje na področju priprave strateških projektov, omogočajo preliminarno sklepanje, ki lahko koristi kot izhodišče pri nadaljnjih strateških razmišljanjih:

- Kot je razvidno iz zgornje tabele, projekti niso samo prispevek h glavni makro temi, temveč se pričakuje tudi, da bodo neposredno ali posredno prispevali k rezultatom in koristim drugih makro tem. To lahko imamo že za pomemben pozitiven rezultat skupnega snovanja projektov v skupnem strateškem okviru. Vplivi nekega projekta ali na splošno vsake aktivnosti ki je strateško jasno usmerjena v skupen program, se krepijo zahvaljujoč delovanja strategije »po načelu vzvoda«.
- Skupna strateška platforma in možnost, da lahko sodeluješ s partnerji iz drugih regij in držav, ki temo že poznajo in so se na to pripravili v skladu z makro temami, se smatra za veliko pomoč. To je bila pomembna izboljšava v primerjavi s prejšnjimi izkušnjami in velja za pomemben pogoj za zagotavljanje kakovosti projektnega osnutka in trajnega partnerstva. S stališča strateške perspektive projekta MATRIOSCA AAP predstavlja ta vidik prvo kontrolo pravilnosti celotne projektne logike.

- Za strateško perspektivo, ki je bila razvita znotraj projekta MATRIOSCA AAP, ne stojijo vsi partnerji. Zato nekaterim projektom primanjkuje skladnost strategijo. Razlog za to bi lahko bil, da so informacije pogosto omejene samo na ozko skupino neposredno vključeno v projekt MATRIOSCA AAP. V prihodnje bo izredno pomembno, da bodo informacije dosegle vse pisarne, regionalne ter centralne institucije, da bodo pričakovane koristi lahko postale resnična dejstva.
- »Infrastruktura« ni bila določena samo za eno izmed makro tem, temveč je bila spoznana tudi za ključen izziv na območju MATRIOSCA AAP, v katerem lahko zaradi sinergij pride do strateško dolgoročno pomembnih koristi. Ta tema pa ni vsebina nobenega izmed razvitih projektov, čeprav so bile nekatere projektne ideje v to usmerjene. Razlog za to so lahko močni interesi posameznih skupin ali prevelika konkurenca znotraj območja JAP, lahko pa bi to pomenilo tudi, da zahtevajo projekti na tem področju druge mehanizme oziroma je potrebno vključiti dodatne partnerje (npr. z nacionalne ravni);
- Zaradi velikega interesa partnerskih institucij za projekt SUSEN, predvsem za trajnosten razvoj energetskega vira (okoli 40 partnerjev se zanima za sodelovanje pri projektu) bo tema »trajnostni viri energije«, ki je vsebovana že v makro temah B in C, v središču sodelovanja JAP. Lahko bi bila celo posebna makro tema, ko bo prišlo do revizije in ažuriranja tematik.

5. Možnosti financiranja prihodnjega sodelovanja

Načeloma je možno območje JAP subvencionirati iz naslova **treh transnacionalnih programov sodelovanja** v okviru novega strukturnega sklada – Cilj 3 »Evropsko teritorialno sodelovanje«:

- **Srednjeevropski prostor:** sestoji iz osem članic (Češka Republika, Nemčija, Italija, Madžarska, Avstrija, Poljska, Slovenija, Slovaška Republika) in stalne opazovalke (Ukrajina). Kot »srce Evrope« ima veliko gospodarsko zmogljivost in močno skupno kulturno ozadje. Skupen proračun programa znaša ca. 300 milijonov evrov.
- **Prostor jugovzhodne Evrope:** najkompleksnejši izmed programov zaradi velikega števila in raznolikosti držav, ki se tukaj nahajajo, od najrevnejših do najbogatejših evropskih regij (8 članic Evropske unije: Avstrija, Bolgarija, Romunija, Grčija, Madžarska, Italija, Slovaška, Slovenija in 9 nečlanic Evropske unije: Albanija, Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Bivša jugoslovanska republika Makedonija, Srbija, Črna gora, Turčija, Moldova in Ukrajina). Čeprav so teritorialne razlike izredno velike, gre pri tem za območje, ki se najhitreje razvija. Skupen proračun tega programa znaša okoli 245 milijonov evrov.
- **Alpski prostor:** program se razteza na sedem partnerskih držav (pet članic Evropske unije: Avstrija, Francija, Italija, Nemčija, Slovenija in dve nečlanici Evropske unije: Švica in Lihtenštajn). To območje velja za enega izmed najbolj konkurenčnih območij, obstaja pa nekaj teritorialnih razlik, čeprav so manjše kot v ostali Evropi. Skupen proračun programa znaša okoli 130 milijonov evrov.

Naslednja tabela kaže programe, v katerih lahko partnerji projekta MATRIOSCA AAP dobijo finančna sredstva:

MATRIOSCA PPs	Transnational cooperation			Other Cohesion Policy Programmes	
	CENTRAL	SEE	ALPINE	Convergence	Competitiveness and Employment
State Government of Styria	√	√	√		√
State Government of Carinthia	√	√	√		√
State Government of Burgenland	√	√	√	√	
Autonomous Region Friuli Venezia Giulia	√	√	√		√
Veneto Region	√	√	√		√
Republic of Slovenia	√	√	√	√	
Zala County	√	√		√	
Baranya County	√	√		√	
Győr – Moson – Sopron County	√	√		√	
Somogy County	√	√		√	
Vas County	√	√		√	
Tolna County	√	√		√	
Koprivnica – Krizevci County		√			
Region of Istria		√			
Autonomous Province of Vojvodina (additional partner)		√			
Varazdin County (additional partner)		√			

Upoštevati je potrebno, da vsi trije transnacionalni programi sodelovanja vsebujejo opcijo po 21. členu Uredbe (ES) 1080/06, zaradi česar je možno, da se financirajo izdatki partnerjev, ki so zunaj območja, ki sodeluje v projektih (20% celotne mejne vrednosti prispevka ESRR) in izdatki v zvezi z izvedbo projektov ali delov projektov na državnem ozemlju tretjih držav (10% celotne mejne vrednosti prispevka ESRR), če imajo članice Evropske unije od tega korist.

Tako se lahko projekti s partnerji iz celotnega območja JAP sofinancirajo iz vseh treh programov. Poleg tega kaže vnaprejšnja primerjava strateškega pristopa projekta MATRIOSCA s cilji nacionalnih programov, da je možno vse štiri makro teme in njihove glavne strategije, opisane v 3. odstavku, financirati iz vseh treh programov.

Poleg tematskega pristopa poudarjajo vsi trije programi nekaj strateških elementov, ki bi jih bilo potrebno upoštevati (in ki so jih v postopku nastajanja projekta znotraj projekta MATRIOSCA AAP upoštevali):

- *Krepitev endogenih potencialov*: obstoječe kompetence, obstoječe znanje in spretnosti, kot tudi kulturna raznolikost kot enkratni vir za trajnostni razvoj in kot konkurenčna prednost na območju sodelovanja. Namen programov je izkoristiti obstoječe možnosti, da bi se po načelu vzvoda ustvaril nov endogeni potencial;
- *Kapitalizacija izkušenj, v rezultat usmerjen pristop*: raznovrstnost rezultatov udejanjenih projektov in izkušnje s programi bi bilo potrebno izkoristiti in bi morala koristiti kot izhodišče za transnacionalno sodelovanje. Potrebno bi se bilo izogniti preveliki razpršitvi znanja in stikov. S programi se financirajo projekti, ki se zavzemajo za jasno opredeljene, oprijemljive in merljive rezultate in si vse bolj prizadevajo za kapitalizacijo in oceno rezultatov in njihov prenos na konkretne akcije.
- *Vključevanje pomembnih akterjev, političen angažma*: strateški pristop, ki označuje kohezijsko politiko v obdobju 2007-2013, zahteva vključevanje in angažma pomembnih akterjev in nosilcev odločitev, da bi dosegli učinkovite rezultate, prispevali k boljšemu upravljanju razvojnih procesov in krepili zmogljivosti javnih upravnih organov.

Med različnimi programi komisij Evropske unije obstajajo dodatni viri finančnih sredstev, ki bi lahko dopolnili tri navedene programe:

1. V okviru novega Cilja 3 je program »**Medregionalno sodelovanje**« (»INTERREG IVC«), spodbujati sodelovanje vseh evropskih regij, tudi če le-te ne mejijo druga na drugo, temveč so med seboj oddaljene. Iz tega operativnega programa se lahko subvencionirajo regije in lokalni organi v vseh 27 članicah (plus Norveška in Švica). Skupen proračun programa znaša 411 milijonov evrov in prvi razpis bo odprt od septembra.

Cilj programa je vzpostavitev omrežij in razširjanje izkušenj na področju razvojne in kohezijske politike. Druga pomembna točka operativnega programa je udejanjanje agend Evropske komisije iz Lizbone in Göteborga, pri čemer so specifični cilji programov izboljšava regionalnih in lokalnih strategij na naslednjih področjih:

- inovacije in na znanju temelječe gospodarstvo;
- okolje in preprečevanje tveganja.

Za doseg te ciljev bi si morali projekti, ki se financirajo iz programov, prizadevati za naslednje:

- Regionalni in lokalni nosilci odločitev iz različnih držav članic Evropske unije bi morali imeti možnost med seboj izmenjati svoje izkušnje in svoje znanje.
- Regije, ki imajo manj izkušenj na določenem strateškem področju, bi bilo potrebno povezati z regijami, ki imajo na tem področju več izkušenj.
- Zagotoviti je potrebno, da bodo uspešni primeri iz medregionalnih projektov sodelovanja dostopni drugim regionalnim in lokalnim nosilcem odločitev in da se jih bo lahko preneslo na druge programe (npr. znotraj komunikacije z Evropsko komisijo »Regije za gospodarske spremembe«).

Za udejanjanje predvideva program dve možnosti:

- Regionalni projekti na lastno pobudo: cilj teh projektov je, da izmenjajo izkušnje na posebnem strateškem področju, da bi identificirali dobre prakse in razvili nova orodja in pristope za udejanjanje. Posege spodbujajo regionalni akterji.
- Kapitalizacija, vključno s projekti »Fast Track«. Da bi zagotovili, da pridejo identificirane dobre prakse v konvergenco, v regionalno konkurenčno sposobnost in strategijo zaposlovanja ter v programe Evropskega teritorialnega sodelovanja.

2. Različni **čezmejni operativni programi sodelovanja**, katerih partnerji in uporabniki so območja projekta MATRIOSCA AAP, in ki jih vodijo telesa z območja JAP.
3. Nadaljnja možnost financiranja skupnih dejavnosti so regionalni operativni programi (ROP) »**Konvergenca**« in »**Konkurenčna sposobnost ter strategija zaposlovanja**«, kjer lahko partnerji projekta MATRIOSCA AAP dobijo subvencije (v določenih primerih so to lahko vodilni upravni organi). Prvi pregled teh programov je pokazal, da vsi ti operativni programi vsebujejo možnost subvencioniranja medregionalnega sodelovanja na ravni projektov. V določenih primerih se v ta namen odobravajo tudi orientacijske zneske.
4. Končno obstajajo še številni drugi programi Evropske unije, ki se lahko uporabijo za sofinanciranje skupnih aktivnosti s partnerji območja JAP. Najpomembnejši so VII. okvirni raziskovalni program, Okvirni program za konkurenčnost in inovativnost (CIF) in instrument pristopne pomoči (IPA).

Izjemno pomembno je opozoriti na to, da je potrebno vladanje in upravljanje transnacionalnega sodelovanja na območju JAP izboljšati, da bo možno bolj koherentno in bolj usklajeno uporabljati te različne možnosti subvencioniranja.

6. Predlog za institucionalizacijo

6.1 *Nekdanje in sedanje stanje*

Območje sodelovanja ima heterogeno institucionalno strukturo: upravne ravni sežejo od nacionalnih držav do regij NUTS II in NUTS III, ki imajo različne zakonodajne pogoje in regulative za izvajanje svojih aktivnosti. Analiza, izvedena v projektu MATRIOSCA AAP, je pokazala, da je potrebno, v zvezi s teritorialnim sodelovanjem, razlikovati predvsem med odnosi teritorialnega sodelovanja znotraj Evropske unije in mednarodnimi praksami, le-ti zelo različno vplivajo na postopke, ki jih je potrebno upoštevati pri sklepanju in podpisovanju pravnih poslov. Na nekaterih partnerskih območjih poteka tudi postopek regionalizacije (Slovenija, Madžarska).

Samo po sebi umevno je, da porazdelitev pristojnosti institucij v partnerskih deželah med ravnmi in strokovnimi področji, ni enotno urejena, kar velja še posebej za pristojnosti na področju regionalnega razvoja in prostorskega načrtovanja. Prekrivanje podobnih aktivnosti je skupna značilnost na celotnem območju JAP.

Pozitivno je dejstvo, da je bila večina partnerjev vključenih v projekt MATRIOSCA AAP članic Delovne skupnosti Alpe-Jadran (DS AJ) in imajo že dolgo in bogato tradicijo sodelovanja. DS AJ pa trenutno temelji le na sporazumu z omejenim dometom in brez vključevanja v upravljanje teritorialnih programov sodelovanja ali projektov. Ažuriranje in krepitev teh obstoječih struktur je bila zato opcija, o kateri se je v okviru projekta MATRIOSCA AAP razmišljalo.

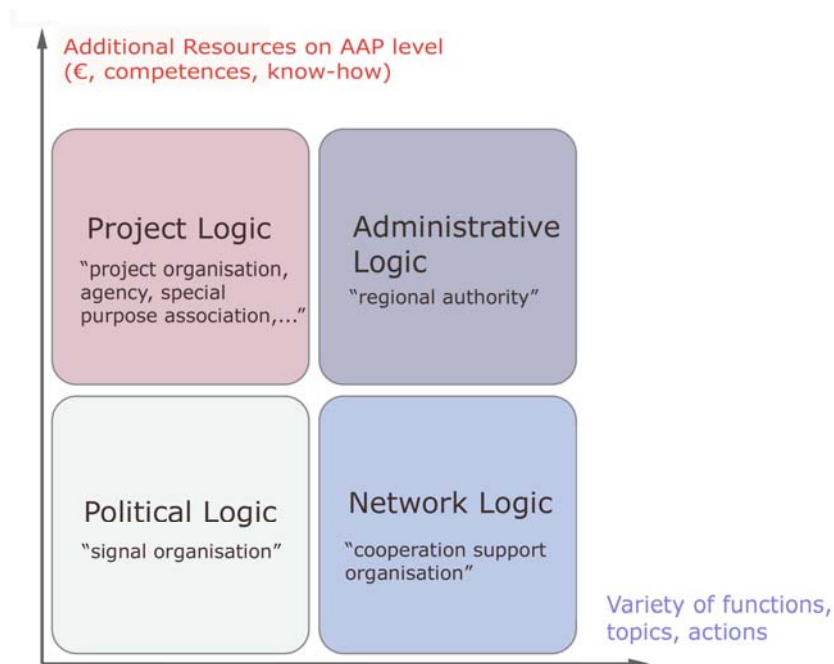
Poleg tega obstajajo čezmejne pobude in strukture za sodelovanje (evroregije), pri katerih nekatere partnerske regije že sodelujejo, ali pa so v nastajanju. Sprejeti so bili različni obvezujoči dogovori (npr. dogovor iz Ville Manin), s katerimi bi na splošno olajšali sodelovanje ali omogočili vzpostavitev skupnih struktur. Obstajajo tudi različni čezmejni projekti, iz katerih bi lahko pridobili nove izkušnje.

Poleg tega so bile pred kratkim ustanovljene nove evroregije ali pa pravkar nastajajo (npr. CENTROPE, Jadranska evroregija), ki se nahajajo v sosedstvu območja JAP.

6.2 *Pomembne točke v zvezi z institucionalizacijo*

Zaradi različnih vidikov teme »Institucija«, analiza ni obravnavala zgolj pravne možnosti, temveč je upoštevala različne vidike večslojne situacije.

Analizirane so bile različne »logike«, na katerih temelji sodelovanje, da bi razumeli, do kakšne stopnje se so te logike alternativne ali se med seboj dopolnjujejo:

Izziv, ki izhaja iz pristopa določenega v projektu MATRIOSCA AAP je v tem, da smo skušali pustiti odprte vse različne logike delovanja v okviru nalog potencialne skupne institucije.

S stališča organizacijskega razvoja se smatra transnacionalno sodelovanje za sodelovalni sistem organizacij/podjetij in njihovih predstavnikov. Izdelan je bil seznam glavnih teritorialnih funkcij, ki jih morajo ti sodelovalni sistemi na območju JAP izpolniti, da bi vzpostavili učinkovitejše transnacionalno sodelovanje. Te glavne teritorialne funkcije izhajajo iz »vlog«, ki so opisane v Beli knjigi in podpirajo »štiri velike potrebe«, ki so bile določene v postopku opredeljevanja strateške perspektive projekta MATRIOSCA AAP:

- zagotovitev političnega angažmaja za usklajeno delovanje na območju JAP;
- razvoj strateškega okvira za prihodnje akcije;
- razvoj in izvajanje skupnih projektov strateškega transnacionalnega pomena;
- spodbujanje angažirane skupnosti potencialnih projektnih partnerjev in podpora generiranju projektov z zagotavljanjem »prostora za srečevanje« in strokovne podpore.

Transnacionalno teritorialno sodelovanje očitno pomeni več kot udejanjanje programov ali projektov in zbiranje finančnih sredstev. Dejansko gre za oblikovanje novih krajin in odnosov med regijami in njihovimi upravnimi organi.

6.3 Institucionalni okvir v strateški perspektivi

Strateška ambicija bi morala biti v tem, da bi se upoštevalo vse zgoraj omenjene vidike in našlo sprejemljive rešitve za institucionalno sodelovanje, ki mora ustrezati zahtevam kompleksne večslojne situacije opisane v predhodni analizi.

Kot najprimernejši in najperspektivnejši pravni instrument je bilo identificirano Evropsko združenje za teritorialno sodelovanje (EZTS), ki je bil uveden z Uredbo Evropske komisije št. 1082/2006.

Analizirane so bile različne možnosti, upoštevajoč, da mora vsaka izboljšana struktura:

- zagotoviti »nevtralna« tla za nadaljnje teritorialno sodelovanje na vseh ravneh;
- bolje usklajevati obstoječe programe strukturnih skladov (in opravljati funkcijo stalnega foruma);
- biti platforma za srečevanje odgovornih za programe in služb, pristojnih za mednarodne odnose;
- olajšati povezovanje upravnih služb v omrežje in udejanjanje skupnih projektov.

Za prihodnjo institucionalizacijo sodelovanja so bile v razpravi različne teritorialne ravni so sodelovanja. Končno so bile opredeljene tri opcije in njihove specifične implikacije:

- Opcija A: Razširitev in prestrukturiranje Delovne skupnosti Alpe-Jadran, ki bi postala pravna oseba (EZTS); to pomeni, da bi primarno dobila večje pristojnosti, kot jih je imela do sedaj;
- Opcija B: Več manjših enot, pri čemer bi bile vse pravne osebe (EZTS); namesto ene velike entitete, bi vzpostavili koordinacijo več manjših sub-regij,; poudarek bi bil na sodelovanju v manjšem merilu;
- Opcija C: Kombinacija opcij A in B, to pomeni okvirna struktura (npr. DS AJ) kot »krovna« organizacija za območje JAP in za sodelovanje med manjšimi teritorialnimi enotami. Kombinacija naj bi zagotovila dolgoročno strateško perspektivo z udejanjanjem kratkoročnih ali srednjeročnih projektov.

Ustrezno dogovoru prve politične konference je bila izdelana študija izvedljivosti za vzpostavitev EZTS-ja. Vodila je k podrobni analizi različnih pravnih vprašanj:

- v zvezi s Skupnostjo, nacionalnimi in regionalnimi strukturami oblasti in zakonodajnimi pristojnostmi v partnerskih deželah za teritorialno sodelovanje;
- poleg poglobljene analize uredbe EZTS-ja so bile upoštevane tudi pomembne izkušnje drugih okolij na območju JAP in v Evropi.

Nova uredba o EZTS-ju je mejnik za izboljšanje pravnega okvira za teritorialno sodelovanje v Evropski uniji: *EZTS je institucija z neposredno uporabnim pravnim statusom, kar bi poenostavilo postopke in sklepanje sporazumov med državami članicami.* EZTS je popolnoma nov pravni instrument, obvezujoča uredba in s tem pomemben korak h krepitvi teritorialnega sodelovanja ob priznavanju jurisdikcije v okviru obstoječih nacionalnih pravnih ureditev.

Na splošno nacionalna določila za pravnomočno uvedbo (EK) Uredbe št. 1082/2006 še niso v veljavi, razen na Madžarskem, kjer je parlament sprejel Zakon o EZTS-ju v juliju 2007. V drugih partnerskih regijah se o postopku še pogajajo med nacionalno ravno in regionalno/lokalno ravni. Pred vzpostavitvijo EZTS-ja morajo vse sodelujoče države članice uredbo implementirati. Ker naj bi bil EZTS sestavljen iz članic z omejenimi pristojnostmi v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo, je potrebno glede teh pristojnosti najti najmanjši skupni imenovalec.

Poleg tega je bil za EZTS izdelan osnutek ali vzorčni statut, ki se bo lahko v nadaljevanju prilagodil različnim ravnam ali institucijam.

Načrtovana je politična odločitev, ki naj bi jo sprejeli predstavniki vlad partnerjev projekta MATRIOSCA AAP, z nalogo, da v nadaljevanju predložijo ustrezne predloge za opredelitev nalog, teritorija, potencialnih članov in časovnega okvira. Po sprejetju takšne politične odločitve bo možno izdelati končno pravno obliko in ustrezno konvencijo oziroma statut v skladu z želenim tipom EZTS-ja.

Ta naloga nikakor ni lahka, saj imajo sodelujoče države različne interese glede vsebine, oblike, sedeža, namena in drugih vidikov prihodnjega tesnejšega sodelovanja. Najpomembnejše je, da so partnerji pričeli z intenzivno razpravo, zavedajoč se, da je želen trajnostni razvoj prostora v veliki meri odvisen od dovolj velike »kritične mase«. Z vidika slovenskega partnerja, ki je vodil delovno skupino za institucionalizacijo, bi bilo nadaljevanje tega procesa in nadaljnji angažma za razvoj primernih institucionalnih struktur na temelju nove Uredbe Evropske unije priporočljivo.

7. Potreba za prihodnji strateški razvoj

Z izdelavo Skupne strategije je strokovna skupina projekta MATRIOSCA AAP poizkusila izdelati teoretični okvir za teritorialno sodelovanje, ki bi bil v pomoč pri praktičnem udejanjanju. Temelji na predpostavki, da so izpolnjeni trije elementi potrebni za bolj strateško usmerjeno za platformo sodelovanja: lobiranje na politični ravni, usklajevanje strokovnih in operativnih struktur in ne nazadnje, zagotovljeno strateško načrtovanje na območju JAP.

Ob zaključku, rezultat te skupne strategije je (vsaj) prvih šest projektov, ki so na čakanju, izvedenih je nekaj korakov naprej v postopkih usklajevanja med regijami ter položen je temeljni kamen za vzpostavitev EZTS. Z njegovo vzpostavitvijo se lahko prične takoj, ko bodo to dovoljevali nacionalni pravni okviri.

Politična raven, ki se je do sedaj pozitivno odzivala, ko je šlo za obravnavo, razpravo in reakcijo na številna odprta vprašanja, je na vsak način ključna za uspešnost celotnega postopka. Pričakuje se, da bodo na bližnji drugi politični konferenci sprejeti odločilni sklepi o prioritetah, strategiji, institucijah in vsebini.

Kljub temu, sočasno ostaja več izzivov, ki bodo morali biti obravnavani v prihodnje, predvsem bo potrebno poglobiti in razširiti strateški postopek pričet s projektom MATRIOSCA AAP.

7.1 — *Krepitev teritorialnega partnerstva*

Evropska unija razpravlja v novem konkurenčnem ozračju o močnejši teritorialni usmeritvi svoje politike. Dolgoročni ambiciji evropske politike, posvečene teritorialni koheziji, ustreza vzpostavitev teritorija s številnimi uspešnimi regijami in območji, ki bi imele za Evropo pomembno vlogo in ponujale svojim državljanom visoko kakovost življenja.

Identiteta, kakovost in učinkovitost so trije temeljni kamni za uresničitev teritorialne razsežnosti trajnostne rasti in trajnostnega razvoja. Medtem ko je identiteta vedno močno povezana z določeno regijo, sta kakovost in učinkovitost bolj povezani z razsežnostjo območja JAP, t.j. transnacionalnega območja sodelovanja, v katerega so vključeni deli različnih držav.

Mi torej obravnavamo partnerstvo med različnimi teritoriji kot možnost in izziv, za kar je potrebno

- spodbujanje aktivne vloge več različnih protagonistov, vključno z državljani;
- udejanjanje sodelovanja in usklajevanje institucij, ki zastopajo MSP-je in industrijo v različnih regijah;
- motiviranje vseh enot in oddelkov institucij partnerjev, da aktivno sodelujejo, ne samo onih, ki se ukvarjajo z mednarodnim sodelovanjem in strateškim načrtovanjem in ki so že tako vključeni;
- zasnova »informatijske in komunikacijske strategije« znotraj in zunaj območja JAP.

7.2 — Udejanjanje teritorialnega partnerstva v različnih dogovorih

Za oblikovanje skupne strukture kot motorja za okrepljeno sodelovanje obstaja več opcij.

Zaradi kompleksnega zgodovinskega ozadja in raznovrstnosti »dobrih praks« je potrebno upoštevati možnosti različnih profilov sodelovanja znotraj območja JAP in njegovih subregij.

Odločilno pa je, da razvijemo skupno strateško vizijo in perspektivo za območje JAP in načrtujemo konkretne akcije, da bi omogočili dolgoročno perspektivo in trajnost.

Za operacionalizacijo teh različnih institucionalnih dogovorov na usklajen način je pomembno, da se izkoristijo možnosti financiranja skupnih aktivnosti v novem programskem obdobju 2007 -2013 (Cilj 3 Teritorialno sodelovanje, Regionalni operativni programi in ostali skladi Evropske unije).

7.3 — Pragmatičen pristop, močno zasidran v preteklih izkušnjah

Da bi kar najbolje izkoristili izkušnjo projekta MATRIOSCA AAP in pospešili proces stabilizacije in krepitve sodelovanja na območju JAP, je nujno potrebno opredeliti jasno metodo za sodelovanje in za pristop pri identifikaciji, izbiri in izvedbi skupnih projektov.

Na območju JAP obstajajo številni projekti, aktivnosti in najboljše prakse, in pomembno je, da jih izkoristimo in stalno izboljšujemo. V teh razmišljanjih je Delovna skupnost Alpe-Jadran pomemben predhodnik projekta MATRIOSCA AAP, ki ga je potrebno skrbno preučiti.

Sočasno je pomembno obravnavati tiste teme, ki so predstavljale oviro in slabost v teh izkušnjah: sanjaški pristop, brez strateške vizije, pomanjkanje trajnosti.

7.4 — Institucionalni okvir kot rezultat konkretnih alternativ

Zaupanje na temelju konkretnih dejstev je najboljši pogoj za določitev najprimernejšega institucionalnega okvira in za natančen opis vloge, nalog in ciljev skupne strukture.

Vzpostavljanje zaupanja je odločilen in pomemben stranski proizvod prejšnjega in sedanjega sodelovanja med članicami JAP-a.

Vsebina sodelovanja in s tem povezane odločitve določajo vse postopke institucionalizacije. Pri kompleksni analizi in pri jasno izraženih utemeljitvah, ki jih je potrebno upoštevati pri zasnovi najboljšega institucionalnega okvira za prihodnje sodelovanje, bi morala biti predvsem ena stvar popolnoma jasna: jasne skupne vsebine sodelovanja morajo imeti prioriteto.

7.5 — Jasna politična opredelitev

Druga politična konferenca bi morala soglasno sprejeti naslednje:

- potrditi sklepe, sprejete na prvi politični konferenci, kar zadeva omejitve tem na ožji izbor na začetku sodelovanja, in se po možnosti zediniti na metodo, kako bi se moralo ta kratek seznam ažurirati in predelati;
- zagotoviti dejansko zavest in angažma za sodelovanje vseh upravnih struktur in enot ustreznih institucij na območju JAP;
- zagotoviti oglaševanje in komunikacijo pri zainteresiranih protagonistih in pri širši javnosti v smislu boljše razpoznavnosti in boljše razpoznavnosti območja JAP;
- zagotoviti neposredne finančne vire in omogočiti pridobitev sredstev iz Evropske unije;
- vzpostaviti možnost za spremljanje in ocenjevanje predloženih projektov, da bi zagotovili za prihodnje programske akcije dragoceno povratno informacijo.

Slogan bi se moral glasiti »Zavihajmo rokave!«. Strokovni odbor, ki je pripravil »Skupni strateški dokument« predlaga skromen, vendar tudi hraber način, ki bo omogočil sprejetje odločitve o tem, kaj je potrebno najprej storiti.

Nadaljnje cilje, akcije in rezultate se bo obravnavalo in se jih upoštevalo po prvih korakih v duhu zaupanja v uspeh in zaupanja, vzpostavljenega na temelju doseženih rezultatov.